
Nový mecenáš české vědy

Nový mecenáš české vědy

LIDOVÉ NOVINY

6.11.2010, rubrika: Orientace/věda, strana: 26, autor: JOSEF MATYÁŠ

První velké peníze vydělal díky matematice, kterou využil pro úspěšnou strategii ve hře blackjack

Mecenáš je bohatý trouba, který neví, co s penězi, a proto je rozdává, anebo svým sponzorováním nepřímo propaguje vlastní firmu. Ani jedna z těchto charakteristik nepasuje na Karla Janečka.

Jak jsem si vydělal svůj první milion, se mě raději neptejte. Tak údajně zahájil americký naftový magnát a miliardář John Rockefeller jeden novinový rozhovor.

Úspěch českého milionáře Karla Janečka začal vášní pro matematiku a blackjack. Tato karetní hra patří v kasinech k nejoblíbenějším, protože není na rozdíl od jiných hazardních her založena pouze na náhodě, ale dovoluje pomocí různých strategií zvýšit pravděpodobnost výhry.

Právě to se povedlo skoro na sto procent studentovi Matematicko-fyzikální fakulty UK, který ve 23 letech odjel na stipendium do Ameriky. Vypracoval tak úspěšný postup hraní blackjacku, že mu v Las Vegas zakázali vstup do většiny kasin. Mohl to brát jako diskriminaci chytrých, ale pak logicky uznal, že jde o soukromé firmy, které si mohou vybírat, s kým chtějí hrát, a celkem pochopitelně preferují hlupáky.

Než ho zcela vypoklonkovali ze světa hazardu, vydělal si pár tisíc dolarů, takže nemusel během pobytu ve Spojených státech obracet každý cent.

Osm let vývoje Za svoje současné jmění vděčí 37letý multimilionář matematice. Po absolvování „matfyzu“ a Bradley University v americké Peorii, kde získal titul MBA ve finančnictví a v roce 2004 titul Ph. D. v oboru matematického finančnictví na prestižní Carnegie Mellon University v Pittsburghu, působil jako vědeckovýzkumný pracovník na Rakouské akademii věd. Zároveň osm let vyvíjel počítačové modely schopné navzájem komunikovat a vyhodnocovat míru pravděpodobnosti. Nyní je používá společně se svým týmem k obchodování na zahraničních burzách. Nezasťává, že se mu daří dobře, a tak při jedné večerní debatě s kolegy vznikl nápad založit nadační fond pro podporu vědeckého výzkumu. Vznikl letos v červnu.

Český multimilionář nepotřeboval tímto způsobem zviditelňovat svoji firmu, jako to dělá většina současných nadací. „Moje podnikání je zcela nezávislé na místních poměrech a neživí mě žádné státní zakázky,“ říká Karel Janeček. V Praze bydlí, protože se mu tu líbí. Kdyby se však stalo něco zcela nečekaného a režim by začal občany třeba terorizovat, může Janeček plynule přesunout rodinu na jiný kontinent, aniž by jeho počítače přestaly obchodovat.

Fond nezaložil ani jako „ventil“, který by uvolňoval vnitřní napětí z přílivu peněz. „Myslím, že jsem naprosto v pohodě, a nemám potřebu mít v garáži třeba několik luxusních aut. Možná by to hrozilo, kdyby mi najednou spadl velký balík peněz do klína v těch 23 letech. Ale finance přicházely postupně,“ tvrdí.

Motivem k založení nadačního fondu je pro Karla Janečka snaha podpořit výzkum v matematice, medicíně a ekonomice. Každý rok chce na granty pro bádání v těchto oborech vyhradit minimálně tři miliony korun. Finance poskytne z vlastního

úctu, protože jako většinový akcionář nechce svoje preference vnucovat ostatním spolumajitelům firmy. Vyřizování a schvalování žádostí o grant bude mnohem jednodušší než u státních agentur.

Proč se rozhodl podporovat právě zmíněné obory? „Matematika se učí už od základní školy dost nudně a většinou se zredukuje jenom na šprtání vzorečků. To jí vytváří špatnou pověst a tu bych chtěl změnit,“ říká Janeček. Matematika rozvíjí logické myšlení a to umožňuje každému člověku vytvářet si vlastní úsudek, racionálně a s nadhledem řešit situace v osobním, pracovním nebo i politickém životě.

Ekonomika je vlastně pokračováním matematického vnímání světa a medicína je oborem, který má velký potenciál zlepšit lidem kvalitu života. „Navíc v těchto oblastech mohu společně se svými kolegy vyhledat odborníky schopné odpovědně posoudit žádosti o granty. Výběr bude záviset například na počtu citací v impaktovaných časopisech, ale svoji roli sehraje i subjektivní hledisko. Jedním z faktorů může být skutečnost, že o někom schopném se moc neví, a proto ho budeme chtít podpořit,“ přibližuje mecenáš mechanismus výběru. Udělování grantů ovšem není mediálně příliš zajímavá akce. Ve finále jde spíše o úřednický výkon potvrzení žádosti. Karel Janeček se proto po poradě s členy nadačního fondu rozhodl udělovat také prestižní ceny Neuron. Pomohou zviditelnit špičkové české, o kterých se mnohdy neví. Název naznačuje propojenost mezi vědou a vzdělaností podobně jako mezi neuronovými buňkami v mozku. Ocenění je určeno pro vědce za celoživotní práci a mladé badatele do 40 let v matematice, ekonomice a medicíně. Poprvé se ceny předávaly začátkem listopadu ve starobylém refektáři Matematicko-fyzikální fakulty UK. Vědci za celoživotní dílo v získali ocenění Neuron 2010 a každý ze tří mladých vědců v uvedených oborech dostal kromě ceny také šek na sto tisíc korun. „Šlo mi spíše o symbolické ohodnocení významných vědeckých osobností a vyslání signálu směrem k veřejnosti, že máme i světově uznávané odborníky,“ říká Janeček.

Prosperita populismu nepřeje Nadační fond se podporou základního výzkumu snaží nepřímým způsobem zvyšovat celkovou vzdělanost společnosti. Janeček věří, že lidé s rozhledem a sebedůvěrou ve vlastní schopnosti by se mohli lépe vypořádat s různými populistickými nápady, tak typickými pro současný politický marasmus.

Tato víra poněkud pokulhává při vzpomínce na meziválečné Německo. Národ s velkou kulturní tradicí a vzdělaností tehdy celkem snadno a poměrně v krátké době podlehl populistickým slibům Adolfa Hitlera. Jednou z příčin, proč se Hitlerovi podařilo strhnout značnou většinu národa na svoji stranu, byl fakt, že země se dostala po první světové válce hospodářsky na kolena. Versaillská smlouva stanovila poraženému Německu povinnost zaplatit velmi vysoké finanční reparace, což výrazně podvazovalo jeho ekonomiku. Obrovská inflace připravila lidi o úspory a krach firem zvyšoval počty nezaměstnaných. Stále chudší obyvatelstvo pak mnohem snadněji naslouchalo extremistickým a nacionalistickým plánům na řešení tíživé situace.

V této souvislosti je zajímavá idea považovat vědu za klíčový faktor prosperity. Základní výzkum poskytuje poznatky pro vývoj a vyspělejší technologie pak generují vznik pracovních míst. Dobrým příkladem je v tomto směru Finsko. Země, kde sídlí přední světový výrobce mobilních telefonů. Díky masivní podpoře základního výzkumu v oblasti informačních technologií dnes zaměstnává Nokia se svou dceřinou společností asi 130 tisíc lidí ve 120 zemích. Dobrý vliv dobrého pocitu Když John Rockefeller předal v 58 letech svoje ropné impérium dalším rodinným příslušníkům a odešel do penze, byl vážně nemocen. Jeho lékař mu tehdy poradil, aby se věnoval mecenášství. Americký miliardář poslechl a založil nadaci pro rozvoj medicínského výzkumu. Těžko říct, jestli tato dobročinná aktivita měla vliv i na jeho zdravotní stav. Faktem ale je, že se zotavil a dožil se úctyhodných 98 let.

Janečkovi bylo letos 37, a jak sám říká, svoji roli mecenáše nijak neprožívá, ale má z ní dobrý pocit. Možná si tak už dnes zajistil dlouhověkost.